

Mreža Žena Kosova

Podržava, štiti i promovise prava i interese žena i devojaka na Kosovu

Preporuke za javne konsultacije o budžetskim izdvajanjima opština za 2022. godinu

19. avgust 2021.

Rodno odgovorno budžetiranje zahteva da se sredstva troše među različitim muškarcima, ženama, dečacima i devojkaма kako bi se odgovorilo na njihove posebne potrebe i prioritete. Zakon br. 05/L-020 o rodnoj ravnopravnosti čini rodno odgovorno budžetiranje obaveznim za javne institucije na Kosovu, uključujući *opštine*, ministarstva i druge budžetske organizacije. Na osnovu ovog zakona, nesprovođenje praksi rodno odgovornog budžetiranja smatra se kršenjem od strane nadležnog suda i izriču se sankcije zbog ovog nesprovođenja zakona. Takođe, Ministarstvo finansija, rada i transfera kroz Budžetski cirkular zahteva da se rodno odgovorno budžetiranje uključi kao dodatak zahtevu za budžetska izdvajanja za 2022. godinu. Zahtevamo da svaka opština obezbedi uključivanje potrebnog dodatka sa podacima o rodno odgovornom budžetiranju prilikom podnošenja godišnjih budžetskih zahteva, u skladu sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti i budžetskim cirkularima. Na osnovu [najboljih praksi rodno odgovornog budžetiranja](#), koje takođe koristi i Kosovski institut za javnu upravu (KIJU), ovaj dodatak uključuje i/ili se zasniva na: 1) analizu različitih potreba žena i muškaraca u opštini; 2) koliko su različite žene i muškarci imali koristi od prethodnih troškova; i 3) opštinske ciljeve sa pokazateljima ka povećanju rodne ravnopravnosti kroz troškove u 2022. godini, rešavajući sve nejednakosti identifikovane rodnom analizom.

Osim toga, zahtevamo uključivanje službenika za rodnu ravnopravnost u opštini i ženskim organizacijama civilnog društva u proces organizovanja javnih konsultacija o budžetu, kako se i predviđa Zakonom 03/L-048 o upravljanju javnim finansijama i odgovornostima, i angažovanje više žena u sve budžetske procese. Uz zahteve za integrisanje rodno odgovornog budžetiranja u svim fazama budžeta, imamo i neke zahteve za boljim finansiranjem u nekim linijama opštinskog budžeta.

Rodna ravnopravnost

- Osigurati da mere ekonomskog oporavka podržavaju muškarce i žene u skladu sa njihovim različitim potrebama.
- Izdvojiti sredstva za obaveznu obuku od strane KIJU za sve državne službenike sa relevantnim odgovornostima u vezi sa rodnom ravnopravnošću i rodno odgovornim budžetiranjem.
- Izdvojiti budžet za obuku i mentorstvo službenika i za izgradnju njihovih kapaciteta u vezi sa integrisanjem rodniх politika u javne politike na lokalnom nivou
- Izdvojiti dovoljno budžeta za kancelariju za rodnu ravnopravnost kako bi se omogućilo obavljanje aktivnosti vezaniх za unapređenje rodne ravnopravnosti u njihovoj opštini.
- Izdvojiti dovoljno budžeta za sprovođenje ex ante i ex post procene rodnoг uticaja kako bi se informisale sve politike, radnje i budžeti prema Zakonu o rodnoj ravnopravnosti.

Ekonomsko osnaživanje žena

- Odobriti fiskalne politike i podsticaje za razvoj ženskog biznisa, kao i u poljoprivrednom sektoru. Opština bi trebalo da analizira glavne prepreke sa kojima se ženska preduzeća suočavaju tokom i nakon pandemije, kao i da izradi politike koje bi pomogle u prevazilaženju ovih prepreka. Neke od politika su, ali nisu ograničene na: olakšavanje plaćanja obaveza, poreskih obaveza, uzimanje bankarskih kredita, kao i povećanje učešća opštinskih rashoda u subvencijama za ženska preduzeća.
- Preduzeti posebne mere i uložiti kontinuirane napore u okviru srednjoročnih mera da se identifikuju kršenja prava od strane sektora neformalne ekonomije, posebno, ali ne ograničavajući se na poljoprivredni sektor (primer: povećati broj inspektora ili izgraditi kapacitet sadašnjih inspektora za razvoj rodno odgovornog pristupa sledeći princip „Nikome ne nanosi štetu“ (*Eng: Do no Harm approach*) tokom intervencija u borbi protiv neformalne ekonomije, rešavajući potrebe žena koje čine veliku većinu ovog sektora.

Rešavanje problema rodno zasnovanog nasilja

- Dodeliti dovoljno sredstva, na osnovu rodne analize i rodno odgovornog budžetiranja za potpuno sprovođenje opštinskih odgovornosti u vezi sa rešavanjem problema svih oblika rodno zasnovanog nasilja, posebno u pogledu rehabilitacije i reintegracije u društvo (do sada nije bilo dovoljno sredstava, kako pokazuju nalazi istraživanja MŽK [„Sa reči na dela“](#)). Na primer, izdvojiti dovoljan budžet za više osoblja za socijalne usluge i primeniti plan upravljanja slučajevima u pogledu rehabilitacija.
- Obezbediti objekte/zgrade kao skloništa u opštinama u kojima ona nisu dostupna, kao i obezbediti socijalno stanovanje za osobe koje su pretrpele rodno zasnovano nasilje da žive nezavisno
- Uzeti u obzir pružanje osnovnih i višesektorskih obuka za vlade službenike koji rade u opštinama na rodnoj ravnopravnosti, rodno zasnovanom nasilju, upućivanjima i opštinskim budžetskim obavezama i pružanju ovih usluga.

Ravnopravno i kvalitetno obrazovanje

- Izdvojiti sredstva za povećanje broja centara za brigu o deci i predškolskih centara srazmerno broju ugroženoj dece na lokalnom nivou. To će takođe povećati obrazovni učinak dece, pomoći u otvaranju novih radnih mesta i omogućiti više žena da uđu u radnu snagu, kako pokazuje [istraživanje MŽK](#).
- Predvideti iz budžeta Direkcije za obrazovanje na lokalnom nivou da se nastavnici na nivoima nižeg i višeg srednjeg obrazovanja obuče o rodno osetljivom predavanju kako bi se smanjile rodne nejednakosti, transformisale rodne uloge i postojeće rodne norme o odnosima moći.

Zdravstvena zaštita

- Obezbediti dovoljan budžet za pružanje usluga reproduktivnog zdravlja u svim opštinama.